

תאריך: 30.10.2007
בתשובתך נא לציין: 52556, 31701

לכבוד:
תת אלוף רוני בני
קצין משטרה צבאית ראשי
מקמצי"ר 171
ד.צ. 02513
תל השומר
צה"ל

תא"ל בני שלום רב,

הנדון: בעיות באיתור עצורים על ידי משל"ט כליאה

סימוכין: משל"ט כליאה מיום 16.10.2007

1. מטרת מכתב זה הינה לבקש ממך לחדד את נוהל איתור הכלואים המבוצע על ידי משל"ט כליאה ולדאוג להטמעתו בקרב כל הנוגעים בדבר, החל מרע"ן הכליאה ועד לזוטר שבחיילים המשרתים במשל"ט הכליאה.
2. ביום 14.10.2007 פנינו למשל"ט כליאה בבקשה לאתר את העצור _____ מישי אשר נעצר ביום 5.10.2007 והועבר לבית המעצר קישון ביום 6.10.2007.
3. ממשל"ט הכליאה נמסר לנו כי העצור הועבר עוד ביום 11.10.2007 מבית המעצר קישון למתקן אחר. למרות בקשות חוזרות ונשנות, נמסר לנו כי משל"ט כליאה אינו מצליח לאתר את מקום מעצרו הנוכחי של העצור.
4. בלית ברירה עתרנו, ביום 16.10.2007, לבג"ץ בעתירת הביאס קורפוס (בג"ץ 8696/07).
5. והנה, ביום 16.10.2007, קיבלנו, באמצעות הפקס, מכתב החתום על ידי "מקמצי"ר משל"ט כליאה". גם במכתב זה לא צוין מקום מעצרו של העצור. מהמכתב לא ניתן להבין מיהו החתום על המכתב או מהי הכתובת למשלוח מענה למכתב זה. העתק המכתב מצורף לנוחותך ומסומן כנספח א'.
6. סעיף 5 למכתב הכה אותנו בתדהמה. בסעיף נכתב כי: "יש לציין כי לא תמו 72 שעות מרגע הפנייה ולכן, במקביל, ממשיך משל"ט כליאה לבצע בדיקות נוספות ע"מ לאתר העצור" (ההדגשה במקור).
7. את הסעיף הנ"ל ניתן לפרש באחת משתי דרכים, אשר אף לא אחת משתיהן עומדת במבחן החוק, הפסיקה או ההיגיון הישר. אפשרות אחת לפירוש הסעיף הינה כי משל"ט הכליאה מנסה לאתר עצור במשך 72 שעות בלבד. באם אין הוא מצליח לאתר את העצור בתום תקופה זו, משל"ט הכליאה "שובת מכל מלאכתו אשר עשה". למותר לציין כי חובתם החוקית של שלטונות הצבא להודיע למשפחת העצור היכן הוא עצור וכן להתעדכן מדי יום בדבר מקום מעצרו (כפי שאראה בהמשך) לא תמה בתום 72 שעות. האפשרות השנייה הינה

כי לדעת משל"ט כליאה, מרגע שהתקבלה בקשתנו לאתר עצור, לרשותו 72 שעות להשיב לפנייתנו. כפי שאראה מיד, באם לכך כיוון הכותב האלמוני, אין לסברה זו על מה להיסמך.

8. סעיף 78א(ב) לצו בדבר הוראות בטחון (תיקון מס' 53) (אזור יהודה והשומרון) (מס' 1220), התשמ"ח-1988, שתיקן את צו בדבר הוראות בטחון (יהודה ושומרון) (מס' 378), התש"ל-1970 קובע כי:

"נעצר אדם, תימסר ללא שיהוי ידיעה על מעצרו ומקום הימצאו לאדם הקרוב אליו, זולת אם ביקש העצור שלא להודיע כאמור" (כל ההדגשות שלי - י.ע.).

9. זכות יסוד זו הוכרה, מספר פעמים, גם בפסיקתו של בית המשפט העליון. כך לדוגמא נכתב בבג"ץ 670/89 עודה ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל באיו"ש, פ"ד מג(4), 515, 517:

"חובת הודעה זו הינה פועל יוצא מזכות יסוד הנתונה לאדם שנעצר כדת וכדין על-ידי השלטונות המוסמכים, שאלה יביאו את דבר מעצרו לידיעת קרוביו, למען יידעו מה עלה בגורלו של קרובם העצור וכיצד ניתן להושיט לו העזרה הדרושה לו כדי להגן על חירותו. זכות זו זכות טבעית היא, ונגזרת היא מכבוד האדם ומעקרונות הצדק הכלליים, ונתונה היא הן לעצור עצמו והן לקרוביו".

אמירה זו של בית המשפט העליון מצאה ביטוי בהנחיות היועץ המשפטי לממשלה (הנחיה 4.3002 מיום 4.1.2004) בהן נכתב **"חובת ההודעה על מעצרו של אדם הוכרה בפסיקה כזכות יסוד של העצור ושל קרוביו, הנגזרת מכבוד האדם ועקרונות הצדק הכלליים"**.

10. בשנת 1995, לאחר שמשל"ט הכליאה לא עמד בחובותיו, הגיש המוקד להגנת הפרט עתירה נוספת לבג"ץ (בג"ץ 6757/95 חירבאוי ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון (לא פורסם). במסגרת הליך זה, נתן בית המשפט העליון תוקף של פסק דין להסדר שהגיעו אליו הצדדים, שלפיו:

"א) עם מעצרו של אדם תושב האזור, תימסר ללא שיהוי הודעה על מעצרו ומקום מעצרו באמצעות הטלפון למספר טלפון אותו ימסור העצור לגורם העוצר.

הגורם העוצר ימסור הודעה טלפונית כאמור, וירשום בטופס שיוכן לצורך כך פרטי ההודעה שמסר ופרטי מקבל ההודעה.

במידה וביקש זאת העצור, תימסר הודעה טלפונית גם לעורך דין שהעצור נקב בשמו ומסר פרטיו, הגורם העוצר יודיע לעצור על זכותו זו...

ב) מרכז השליטה הצה"לי (בין שהמדובר במרכז השליטה ובין שהמדובר בגורם אחר) יקבל מכל הגורמים... מידע עדכני בדבר מעצרו ומקום מעצרו של עצור אחת ליממה, באופן שניתן יהא לאתר העצור, לפי פניה בכתב של גורמי חוץ.

ג) מרכז השליטה הצה"לי ימסור פרטים מן המידע האמור, על פי פניה בכתב של אגודות ציבוריות שעיסוקן בכך, ו/או על פי פניה בכתב של עו"ד מיופה כוח המייצג את העצור או משפחתו.

לאחר העברת הפניה בכתב יוכל הגורם הפונה לקבל את המידע באמצעות הטלפון".

11. הסדר זה הועלה על הכתב ביום 3.3.1996 על ידי סגן נירית להב, מפקדת מרכז שליטה פיקודי, לפיו "3. **תשובה תינתן תוך יממה**, למעט פניות שיתקבלו ביום שישי – עליהם תינתן תשובה ביום א". יוער כי עם העברת משל"טי הכליאה לאחריות מקמצ"ר, ביום 18.6.96, הודיעה סגן גבי בלוס בשם ע"י הפצ"ר לדין בינלאומי כי "3. נהלי איתור העצורים שהיו קיימים במשל"ט הכליאה יופעלו גם במקמצ"ר".
העתק המכתב מיום 3.3.1996 מצורף ומסומן כנספח ב'.
העתק המכתב מיום 17.6.1996 מצורף ומסומן כנספח ג'.

12. מכל האמור לעיל עולה כי:

א. מסירת המידע על מעצר ועל מקום מעצר למשפחתו של עצור, הינה **חובתכם החוקית** - העבודה הרבה אותה משקיע המוקד להגנת הפרט בהשגת המידע מידיכם ובמסירתו למשפחות, תוך השקעה עצומה בזמן ובכסף הינה **עבודה אותה אתם עצמכם הייתם אמורים לעשות**.

ב. על מסירת ההודעה להיעשות **ללא שיהוי** – המונח "ללא שיהוי" פורש כאמור, על ידכם, כ"תוך יממה". על אף ההשגות שיש לנו על כך שתקופה של יממה הינה, בהרבה מקרים, ארוכה יתר על המידה, אנו מבינים כי לעיתים, כשהמידע אינו מצוי ברשותכם ואתם צריכים להשיגו מגורמים נוספים, אין לכם אפשרות למסור לנו תשובות במשך זמן הקצר מיממה. מכל מקום, **מעולם לא הוסכם על תקופה של 72 שעות כמענה לפנייתנו, שהרי תקופה זו מנוגדת הן לחוק והן לפסיקה**.

ג. עליכם לקבל מידע עדכני, מכל הגורמים ולגבי כל עצור אחת ליממה לפחות – ממילא, אם תעמדו בחובתכם זו, לא יהיו מצבים בהם לא תדעו היכן מצוי עצור מסוים.

13. בעבר קרה לצערנו, לא פעם ולא פעמיים, כי לא עמדתם בחובתכם למסור מידע עדכני בזמן. ברבים ממקרים אלו נאלצנו לפנות לעזרת בית המשפט העליון בעתירות "הביאס קורפוס". עתירות אלו הביאו למסירת המידע הנדרש תוך שבית המשפט העליון מותח ביקורת חריפה על אי מסירת המידע בזמן ומחייב את המדינה בתשלום הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין. כך למשל בבג"ץ 9332/02 ג'ראר נ' **מפקד כוחות צה"ל** כתב כבי' הרשם בעז אוקון בהחלטתו:

"מסירת המידע מהווה אמצעי בקרה ופיקוח, אך יש לה חשיבות אנושית מבחינת העצור המאבד באחת את השליטה בחייו. יש לדיווח משמעות שלא ניתן להפריז בחשיבותה מבחינת בני המשפחה, אשר קרוב להם נעלם "בלא הסבר". ההגנה על הפומביות מהווה ערובה למניעת שימוש לרעה ביכולת לעצור, ומונעת שימוש בלתי מרוסן ביכולת זו. אכן, כוחה של המדינה, ויהיו כוונותיה טובות ככל שיהיו, הוא גדול. בלא דיווח עלול כוח זה לצאת מכלל שליטה, גם אם הוא מוסבר בשיקולים ביטחוניים. ויתור או הגמשה טומנים בחובם סיכונים ברורים. הנסיון מלמד ששימוש יתר בכוח, שלא שורש בעיתו, יוצר מציאות חדשה. הכוח אינו כמו

בומרנג, כשמשחררים אותו – הוא לא חוזר. **על כן מצווה הרשות להקפדה של ממש בכל הנוגע להפעלת סמכויות המעצר. הקפדה זו מחייבת דיווח מיידי על עצם המעצר."**

העתק ההחלטה מיום 20.12.2002 מצורף ומסומן כנספח ד'.

14. לפיכך אבקשך כאמור להנחות את אנשי משל"ט הכליאה לפעול בהתאם לחוק ולפסיקה, להתעדכן מדי יום באשר לכלואים הנמצאים בחזקת המדינה (על כל זרועותיה) והיכן הם מוחזקים ולהעביר לנו, על פי דרישתנו, מידע עדכני בדבר עובדת ומקום כליאתם של כלואים ספציפיים באופן מיידי ולכל המאוחר תוך 24 שעות מקבלת דרישתנו.

15. אודה להתייחסותך בכתב למכתבי זה.

בתקווה להמשך שיתוף פעולה פורה,

ידין עילם, עו"ד

מצ"ב : נספחים א'-ד'

העתקים :

סא"ל נצח רובין – רע"ן כליאה

סגן עידן לוי – מפקדת משל"ט כליאה